

Den Haag, 13 april 2025

Geachte mevrouw Van der Brugge-Wolring en geachte heer Naves,

“Het primaire proces van de organisaties die werken in het PvJ mag minimaal verstoord worden door de verbouwing van het Paleis van Justitie. Voor de omgeving wordt uitgegaan van ‘voorspelbare’ overlast”

Dit uitgangspunt is geformuleerd door het Rijksvastgoedbedrijf (RvB) en de Raad voor de Rechtspraak (RvdR) voor de verbouwing van het Paleis van Justitie (PvJ) in Den Haag. In november 2023 hebben we dit bij u onder de aandacht gebracht (zie bijlage). Ondanks herhaaldelijke verzoeken zijn het RvB en de RvdR niet voornemens dit criterium aan te passen. Ook al geeft de RvdR aan dat het een buitengewoon onhandige formulering is. Door het vasthouden aan dit criterium zullen alle besluiten die genomen moeten worden ten aanzien van overlast in het nadeel van de omwonenden uitvallen.

Al in december 2021 (zie bijlage) hebben wij contact opgenomen met het PvJ over de voorgenomen verbouwing en hebben kenbaar gemaakt graag betrokken te willen worden bij de verbouwingsplannen. Het PvJ heeft daar destijds afwijzend op gereageerd en pas in 2023 is er vanuit het RvB contact gezocht met de omwonenden, nadat alle besluiten al genomen waren.

De klankbordgroep die na onze brief van november '23 in het leven is geroepen, heeft voor ons geen noemenswaardig resultaat opgeleverd. In deze brief doen we nogmaals een beroep op u om in de bouwplannen de belangen van de omwonenden beter te borgen. Hieronder gaan we in op de belangrijkste punten voor de omwonenden.

1. Voorgenomen uitbouw aan de achterzijde

U bent voornemens het PvJ op een aantal punten te vergroten. Door onder meer aan de achterzijde van het gebouw de 2 laagbouwdelen uit te breiden met 7,5 a 8 meter richting onze woningen. Dat betekent dat op 2 punten een muur van 20 meter hoog 7,5 tot 8 meter dichterbij onze woningen komt te staan.

U geeft aan dat deze uitbouwen noodzakelijk zijn om de veiligheid van de rechters te borgen. Wij beschouwen het beschermen van de rechtstaat als een groot goed. Tegelijkertijd begrijpen wij niet dat dergelijke veiligheidsmaatregelen voor zoveel zittingszalen noodzakelijk zijn. En zien we geen pogingen bij het RvB en de RvdR om in het ontwerp tot een oplossing te komen die voor iedereen acceptabel is. Ook wordt er geen inzicht gegeven in alternatieven.

Het RvB heeft een bezonningsonderzoek laten uitvoeren door het bedrijf 'ABT'. Uit dat onderzoek zou blijken dat de bezonningsnorm niet wordt overschreden (minimaal 2 uur zon op het midden van de gevel op 75 cm hoogte op 19 februari) voor onze woningen. Het RvB heeft echter verzuimd om in dit onderzoek de voorgenomen hoogbouw op de KC-locatie in Den Haag mee te nemen in het onderzoek.

Daarnaast is het bezonningsonderzoek van ABT niet te rijmen met het bezonningsonderzoek dat door het bedrijf 'Peutz' is uitgevoerd voor de plannen van het RvB om op de KC-locatie in Den Haag te gaan bouwen. Op basis van beschikbare gegevens, lijkt het erop dat het adres Adelheidstraat 93 door de combinatie van nieuwbouw op de KC-locatie en de uitbouw van het PvJ onder de bezonningsnorm komt. Voor de voorgenomen hoogbouw op de KC-locatie heeft de gemeenteraad

inmiddels ingestemd met het bestemmingsplan, het bezonningsonderzoek van Peutz is daar onderdeel van. Zie tabel 1 voor een vergelijking van beide onderzoeken.

Tabel 1. Bezonningssituatie 19 februari / 19 oktober (bron: Peutz bezonningsonderzoek KC-locatie, ABT onderzoek PvJ verbouwing)

Adelheidstraat, huisnummer	0-situatie volgens Peutz	0-situatie volgens ABT	Situatie na KC-bebouwing (Peutz)	Situatie na PvJ-verbouwing (ABT)	Eindsituatie
93	160 minuten	210 minuten	Minus 40 minuten	Minus 33 minuten	87/137 minuten
95	115 minuten	148 minuten	Minus 10 minuten	-	105/138 minuten
97	95 minuten	100 minuten	Minus 5 minuten	-	90/95 minuten
99	20 minuten	50 minuten	-	-	20/50 minuten
101	45 minuten	48 minuten	Minus 15 minuten	-	30/33 minuten

De bezonningsonderzoeken gaan uit van verschillende 0-situaties. Het is volstrekt onduidelijk wat daar de verklaring voor is. Wat wel helder is, is dat het bezonningsonderzoek van Peutz is meegenomen in de stukken die ten grondslag liggen aan het inmiddels vastgestelde bestemmingsplan voor de KC-locatie en dat er nu dus juridisch ruimte is voor het RVB om te bouwen met deze bezonningsgevolgen. Het huisnummer 93 komt door de bouw op de KC-locatie precies op de norm op 19 februari. ABT geeft aan dat dit huisnummer er nog verder op achteruit gaat door de uitbouw van het PvJ. Een afname op 19 februari van in totaal 73 minuten.

Kortom, het is voor ons onduidelijk welk bezonningsonderzoek het bij het juiste eind heeft. Als er al zulke grote verschillen zitten in bezonningsonderzoeken in de 0-situatie, vragen wij ons af hoe er sprake kan zijn van zorgvuldige besluitvorming. Graag ontvangen we uw reactie hierop.

Wat ook opvalt is dat de bezonningsonderzoeken pas zijn uitgevoerd *nadat* door het RVB en de RvdR is besloten tot een verbouwing waarbij ook uitgebouwd wordt. Deze belangen van omwonenden zijn dus niet meegenomen in de besluitvorming rondom de verbouwing.

Uit opgevraagde stuurgroepverslagen blijkt bovendien dat pas in het najaar van 2023 voor het eerst over de belangen van omwonenden is gesproken in de stuurgroep (de eerste stuurgroep heeft plaatsgevonden in 2017), vlak voor de eerste bijeenkomst van de klankbordgroep. Dit is wat ons betreft tekenend voor de manier waarop er met de belangen van omwonenden wordt omgegaan.

Naast dat de bezonning voor ons een belangrijk aandachtspunt is, wordt door de uitbouwen aan de achterzijde het al aanwezige 'kokereffect' nog groter. Het zicht op de lucht is alleen nog mogelijk wanneer we recht omhoog kijken vanuit onze woonkamer of tuin. Ook dit element is niet meegenomen in de besluitvorming over de uitbouw van het PvJ aan de achterzijde.

Onze afdrank is dat de door u ingestelde klankbordgroep vooral een 'moetje' is om uiteindelijk toch de plannen door te voeren waar u al eerder over besloten heeft, zonder een zorgvuldige belangenafweging te doen. De klankbordgroep voelt voor bewoners als niet meer dan een noodzakelijke stap die de overheid moet zetten om invulling te geven aan 'participatie' van bewoners. Om vervolgens vanuit de eigen voorkeuren te beredeneren dat aanpassingen niet mogelijk zijn.

2. Geen verbouwing die (minimaal) 8 jaar duurt

Het RVB en de RvdR gaan uit van een verbouwing in fasen. Dat is volgens hen noodzakelijk om het primaire proces van de rechtbank niet te verstoren. De verbouwing **zal zeker 8 jaar gaan duren**, waarbij **minimaal 3 jaar** sprake is van overlast door ruwbouwwerkzaamheden (stof, geluid, trilling).

Deze extreme lange verbouwingsduur volgt uit de keuzes die zijn gemaakt in de omvang en de wijze van de verbouwing.

In de klankbordgroepbijeenkomsten wordt aangegeven dat er waarschijnlijk geen aannemer te vinden is die een prestatiecontract wil afsluiten voor de verbouwing met een maximale duur van 8 jaar. De kans dat de verbouwing veel langer duurt dan nu wordt voorzien achten wij heel groot. Ook gezien het trackrecord van de Rijksoverheid bij grote, complexe verbouwingen.

Ook geven de door het RVB en de RvdR ingehuurd experts aan dat het nog lastig wordt, zo niet onmogelijk, om deze verbouwing uit te voeren binnen de geldende geluidsnormen en dat daar waarschijnlijk ontheffing voor moet worden aangevraagd.

Deze wijze van plannen geeft ons het gevoel dat we een fuik in zwemmen. Eerst wordt een ontwerp met grote nadelige gevolgen voor omwonenden vastgesteld. En tegelijkertijd een daarbij horend langdurig tijdpad dat zeer veel van omwonenden vraagt. En als deze besluiten eenmaal genomen zijn, worden we geconfronteerd met overlast die wettelijke normen (ver) te boven gaat. En met een verbouwingsduur die bovendien waarschijnlijk veel langer is dan nu wordt voorzien. En wordt de ellende voor de achterburen alleen maar groter.

Ondertussen gaan de werknemers van het PvJ zoveel mogelijk thuiswerken en worden de overlastgevendende werkzaamheden tijdens kantooruren zoveel mogelijk beperkt. Zodat de gebruikers van het pand na een dag ongestoord te hebben kunnen werken naar huis gaan waar ze ongestoord kunnen leven.

Het criterium dat de overlast voor de gebruikers van het pand minimaal mag zijn en voor de omwonenden slechts voorspelbaar hoeft te zijn, leidt ertoe dat alle moeilijke keuzes die gemaakt moeten worden, ondanks goede bedoelingen ten spijt, ten koste gaan van de omwonenden. Het is voor ons onbegrijpelijk dat dit criterium gehandhaafd blijft.

Het RVB en de RvdR geven bijvoorbeeld aan zoveel als mogelijk rekening te willen houden met de omwonenden in de realisatiefase. Zonder daar harde toezeggingen op te doen. Er wordt veel onderzocht en gezien of zaken meegenomen kunnen worden. Er wordt geen enkele garantie gegeven aan bewoners over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het beperken van overlast voor de omwonenden. En met het handhaven van het criterium van voorspelbare overlast voor de omwonenden, zien wij een levensgroot risico dat alle tegenvallers en alle overlast op ons wordt afgewenteld. Dat kan ook niet anders, want volgens de vastgestelde criteria is dat de enige mogelijke route.

De RvdR en het RVB willen niet terugkomen op eerder genomen besluiten en beredeneren vanuit het door hun gekozen ontwerp (waarbij expliciet geen rekening is gehouden met de omgeving) dat aanpassingen niet mogelijk zijn. Dat het zou gaan om 'vermeende' overlast waar omwonenden over spreken (zie verslag stuurgroep 17 juni '24). Terwijl vanaf het begin van de voorgenomen verbouwing de noodzaak om overlast voor de gebruikers van het gebouw te minimaliseren niet ter discussie heeft gestaan. Sterker nog, oplossingen voor het minimaliseren van de overlast voor de gebruikers stonden centraal bij het maken van keuzes. In dezelfde stuurgroep geeft de voorzitter aan dat de negatieve gevolgen voor omwonenden 'redelijkerwijs' waar mogelijk gemitigeerd moeten worden. Wat dat redelijkerwijs is, wordt niet duidelijk. Maar het staat in schril contrast tot het uitgangspunt dat voor de gebruikers van het pand wordt gehanteerd. En komt niet terug in de uitgangspunten. Daar gaat het slechts over voorspelbare overlast voor omwonenden, die daarmee de facto ongelimiteerd is.

3. Goed naoberschap

Een goede buur zou als uitgangspunt hanteren: minimale overlast voor de burens, voorspelbare overlast/verstoring voor jezelf tijdens je eigen verbouwing.

De Raad voor de Rechtspraak schrijft in het jaarplan van 2023 dat samenleven alleen werkt als we luisteren naar de ander, oog hebben voor elkaars belangen en als matiging van de eigen opstelling een optie is. We zien hiervan niets terug in de besluitvorming rond de verbouwing van het PvJ. We zien een overheid die met de rug naar de bewoners plannen maakt en alle overlast en tegenvallers in deze plannen neerlegt bij de omwonenden.

We verzoeken u met klem de belangen van omwonenden serieus mee te laten wegen in de verbouwingsplannen van het Paleis van Justitie:

- Geen of minder uitbouw
- Een kortere verbouwingsduur
- Het minimaliseren van overlast voor omwonenden als criterium opnemen.

Een van de uitbouwen laten vervallen zou wat ons betreft al een hele goede stap zijn. Omdat dat minder langdurige verbouwingsoverlast met zich meebrengt en in de eindsituatie het gebouw in ieder geval aan een kant minder dicht op onze huizen komt te staan.

Alvast dank voor uw reactie.

Hartelijke groet,
Mede namens een groot aantal burens,